РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне − 2013

ББК 74.20
О - 59
УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379
Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).
Заступник головного редактора:
Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);
Безкоровайна Ольга Володимирівна − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Карпенчук Світлана Григорівна –доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Руденко Володимир Миколайович − доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);
Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

вторинній номінативній функції. Зокрема, їх широко вживають на позначення особи, яка вже має власні імена, з якоюсь певною метою (охарактеризувати, дати оцінку, повідомити додаткову інформацію тощо).

Висновки. Отже, у художніх текстах символічні власні імена виконують характеризувальну функцію. Вони вживаються у перифразах, у порівняльних конструкціях. Символічні власні імена можуть переносно називати персонаж, але зберігати проекцію на справжнього носія. Такі імена вживаються у функціях присудка, предикатива, додатка, звертання, а іноді й самостійних речень. Іноді символічне власне ім'я навіть цілком витісняє ім'я персонажа (антономазія). Часто символічні власні імена використовують як натяк на загальновідомий факт, історичну особу, літературного героя тощо (алюзія). Символічне власне ім'я, вжите у множині, перестає виконувати функцію називання конкретної особи, і вказує на групу людей, об'єднаних якоюсь загальною рисою, характерною для історичного носія імені. Дуже часто символічні власні імена вживаються як особливого роду метонімія, коли вони називають твори за їхніми авторами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виноградов В.В. Русский язык. (Граммат. учение о слове) / В. В. Виноградов. – М., 1947. – 784 с.
2. Карпенко М. В. Русская антропонимика. Конспект лекций спецкурса / М.В. Карпенко. – Одесса, 1970. – 42 с.
3. Магазаник Э.Б. Экспрессия собственных имен в художественной литературе / Э.Б. Магазаник. // Труды Узбекского ун-та. Новая серия. – Ташкент, 1958. – С. 66-73.
4. Мгеладзе Д. Собственные имена в рассказах А.П. Чехова / Д. Мгеладзе, Н. Колесников. – Труды Тбилисского гос. ун-та. – Т. 61. – 1956. – С. 57-64.
5. Михайлов В.Н. Собственные имена как стилистическая категория в русской литературе / В.Н. Михайлов. – Луцьк: Дзвін, 1965. – 54 с.
6. Щетинин Л. М. Слова, имена, вещи. Очерки об именах / Л.М. Щетинин. – Ростов н/Д.: Изд. Рост, ун-та, 1966. – 222 с.
7. Maurer W. R. Another view of literary onomastics / W.R. Maurer. – Vol. 11, N° 2. – 1963. – P. 17-28.

С. А. БЕГУНОВА, М. И. ЗУБИЛЕВИЧ. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СИМВОЛИЧЕСКИХ СОБСТВЕННЫХ ИМЁН-АНТРОПОНИМОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ЛЕКСИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ.

Резюме. *В данной статье анализируется употребление термина "литературная ономастика" в англоязычной лингвистической литературе, рассматривается проблема функционирования символических имён собственных-антропонимов и сделана попытка их классификации. Рассмотрены и приведены различные примеры символических имён собственных-антропонимов из литературных источников.*

Ключевые слова: *литературная ономастика, символические имёна собственные-антропонимы, антропонимы-символы.*

S. A. BIGUNOVA, M. I. ZUBILEVYCH. THE USAGE OF SYMBOLIC PROPER NAME-ANTHROPONYMS WHILE TEACHING LEXIS.

The summary. *This article analyses the usage of the term "literary onomastics", deals with the problem of functioning of symbolic proper name-anthroponyms. Also the attempt of their classification has been done. Different examples of symbolic proper name-anthroponyms from different literary sources have been studied.*

Key words: *literary onomastics, symbolic proper name-anthroponyms, symbolic anthroponyms.*

Одержано редакцією 15.03.2013 р.

УДК: 373. 5. 016: 81' 243 **Н. Г. БОЙКО**

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Резюме. *У статті розглядаються сучасні шляхи рішення проблеми формування міжкультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови; наводиться аналіз можливостей формування міжкультурної компетенції учнів на етапі мовної зарядки.*

Ключові слова: *міжкультурна компетенція, міжкультурна комунікація, навчання, формування, іншомовна культура, урок іноземної мови, мовна зарядка, фонові знання.*

Постановка проблеми. Глобалізація суспільства, потреба особистості у швидкій адаптації до умов полікультурного світу, який весь час змінюється, посилює інтерес до мовної освіти як важливого інструменту життєдіяльності людини в полікультурній і мультилінгвальній спільноті людей.

Сучасний розвиток міжнародних зв'язків слугує передумовою для активізації знань про культурні особливості країн і народів, мова яких вивчається. Цьому сприяє міжкультурний підхід до вивчення іноземної мови. Вона є суттєвим елементом культури народу – носія цієї мови і засобом передачі її іншим, допомагає учням пізнати духовне багатство іншого народу, краще розуміти культуру свого народу, підвищує рівень їхньої гуманітарної освіти, сприяє входженню у світову спільноту.

Мовна освіта є важливим засобом, котрий формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною у суспільстві, сприяє веденню діалогу культур у світі, що глобалізується.

Зміна соціокультурного контексту вивчення іноземних мов (ІМ) в європейських країнах і країнах СНД та рекомендації Ради Європи з мовної освіти визначили нове соціальне замовлення суспільства у галузі освіти,

зокрема стосовно оволодіння ІМ, яке передбачає не лише навчання іншомовного спілкування, але й формування особистості, готової до міжкультурного спілкування і здатної ефективно вирішувати інтеркультурні непорозуміння і конфлікти. [3] Це означає, що учні мають усвідомлювати спільні і відмінні риси рідної та іншомовної культур для успішної участі у діалозі культур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міжкультурної комунікації і міжкультурної компетенції є предметом досліджень як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Вивчення питань організації, змісту, форм, методів і технологій міжкультурного навчання знаходить віддзеркалення у роботах І.І. Халєєвої, С.Г. Тер-Мінасової, Н.М. Громової, Н.Д. Гальськової, Н.Ф. Коряковцевої, Ю. Рот і Г. Коптельцевої, В.Г.Костомарова, Р.Д. Льюіса, Hofstede, Geert, L.Damen, D.Killick, C.Kramsch, J.Munbay, R.Spack, P.Strevens, H.G.Widdowson.

Попри активну увагу, яка приділяється формуванню міжкультурної компетенції учнів, проблема безпосереднього процесу становлення особистості, компетентної у міжкультурній комунікації, вивчена не достатньо. Багато педагогів і методистів говорять, перш за все, про формування міжкультурної компетенції під час навчання у вищих навчальних закладах, хоча сьогодні діти знайомляться з іноземною культурою частіше до закінчення школи. З цього слід зробити висновок, що міжкультурну компетенцію потрібно активно розвивати ще у школі. Середня школа, а особливо старші класи, починають формувати у школярів поняття особистості, самосвідомість, самооцінку, а також сприйняття навколишнього світу. Отже, коректні поняття міжкультурної комунікації мають бути закладені саме тоді.

Метою статті є визначення найбільш ефективних шляхів формування міжкультурної компетенції школярів на уроках іноземної мови, встановлення базових принципів формування міжкультурної компетенції на уроках іноземної мови

Виклад основного матеріалу. Головна мета навчання іноземної мови у загальноосвітніх навчальних закладах полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, базою якої є комунікативні уміння, сформовані на основі мовних знань і навичок. Розвиток комунікативної компетенції залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, умінь і навичок, які забезпечують входження особистості у інший соціум і сприяють її соціалізації в новому для неї суспільстві [5].

Знання або незнання соціокультурного контексту може виявитися вирішальним чинником при комунікації з носіями мови й культури. У зв'язку з цим виникає необхідність формування в учнів міжкультурної або соціокультурної компетенції, яка включає загальнокультурну, країнознавчу, культурознавчу, лінгвокультурознавчу, соціолінгвістичну й соціальну компетенції. За словами О.В. Тімашевої, «Міжкультурна компетенція – це адекватне розуміння двох учасників комунікативного акту, які є представниками різних культур» [10, 26].

В.В. Сафонова вважає, що саме соціокультурна компетенція допомагає людині орієнтуватися у соціокультурних характеристиках людей, з якими вона спілкується; прогнозувати можливі соціокультурні перешкоди в умовах міжкультурного спілкування і способи їх усунення; адаптуватися до іншомовного середовища; шанобливо ставитися до традицій, ритуалів і стилю життя представників іншокультурного співтовариства [7, 19].

Таким чином, саме міжкультурна компетенція співрозмовників забезпечує успішну міжкультурну комунікацію. Міжкультурна комунікація є такою міжкультурною взаємодією, коли партнери є представниками різних культур й усвідомлюють це, тобто коли присутнє взаємне відчуття «чужості» партнера. За словами Г. Малецке «під міжкультурними відносинами маються на увазі усі відносини, учасники яких використовують не лише власну систему кодування, норми, установки і форми поведінки, які є прийнятими у рідній культурі, але стикаються з іншим кодуванням, нормами, установками та побутовою поведінкою» [6, 59].

Найважливіша ціль міжкультурної комунікації – знання чужої культури, тобто розуміння чужої поведінки. Досягнення цієї мети передбачає взаємопов'язаний комунікативний й соціокультурний розвиток учнів засобами іноземної мови для їх підготовки до міжкультурного спілкування у різних сферах життєдіяльності: особистісній, професійній, освітній, публічній.

Це означає, що використання іноземної мови у соціальному контексті потребує від учня не тільки знання іноземної мови, а й уміння орієнтуватися й бути відкритим до нового культурного досвіду, тобто бути справжнім користувачем мови.

Оскільки соціокультурна компетенція поділяється на країнознавчу й лінгвокраїнознавчу, учні, по-перше, мають здобути відповідні країнознавчі знання з історії, географії і культури країн, мову яких вивчають у школі, по-друге, оволодіти особливостями вербальної й невербальної поведінки носіїв мови у тій чи іншій ситуації спілкування.

Плануючи урок й сприяючи формуванню соціокультурної свідомості учнів як необхідної складової комунікативної компетенції, вчитель має забезпечити урок інформативними автентичними текстами у вигляді статей, сучасної прози й поезій, аудіотекстів, фотоматеріалів й відеофільмів для того, щоб кожен учень міг використати їх цілеспрямовано, аналізуючи соціокультурні проблемні ситуації через створення соціальних портретів і проектів, через спілкування й обговорення їх на уроці.

Отже, перед вчителями іноземної мови виникають наступні питання, пов'язані з навчанням культури на уроках з іноземної мови: яким чином (за допомогою яких методик й прийомів) викладати культуру країни, мова якої вивчається; які саме «культурні правила» або явища соціального життя треба виносити на вивчення, яким

саме чином (за допомогою яких видів навчальної діяльності, на яких етапах уроку) зв'язати вивчення мови й вивчення культури; доцільним чи ні є виділення одиниці навчання культури (наприклад, культуреми).

Розглянемо деякі шляхи формування міжкультурної компетенції учнів на уроках іноземної мови.

Функціоналізм – один із шляхів формування міжкультурної компетенції учнів – розглядає культури як цілісні системи, а «культурні знання» набувають найважливішого значення. Тут вчитель повинен виділити такі універсалії, які є загальними для усіх культур і порівнювати дві або декілька культур на основі системи ціннісних орієнтацій, стилів комунікації, поведінки.

Когнітивна антропологія забезпечує уявлення про те, що культури мають зовнішній й внутрішній вимір: ментальним категоріям підпорядковуються артефакти і вчинки членів суспільства. Завдання вчителя – ознайомити учнів з так званими «культурними правилами» за аналогією з граматичними правилами у викладанні мови.

Символічний інтеракціонізм наголошує на тому, що особистість не тільки сприймає свою культуру, але й створює її. Даний підхід розкриває значення культури як особистісної системи, а також активну роль індивідуума у її створенні. Тут необхідно приділяти увагу мікрорівню конкретних міжкультурних взаємодій.

Культурний релятивізм виходить з рівноправності культур. На думку прихильників даного підходу, єдиною можливістю розуміння поведінки людей іншої культури є вивчення культурних контекстів, які існують у свідомості носіїв мови, тобто активна емпатія. Отже, для зрозуміння поведінки представника іншої культури необхідно знати, наскільки традиційною його поведінка є для його власної культури [6, 159].

Для всіх підходів загальним є визнання того факту, що основою міжкультурної комунікації є уявлення про культуру як комплекс суб'єктивацій (уявлень, цінностей, норм, установлень і т.п.) та об'єктивацій (дій, мови, артефактів), які люди засвоюють у процесі інкультурації і використовують для повсякденної орієнтації [6, 163].

Терміном «інкультурація» у різних гуманітарних науках визначається процес засвоєння індивідом норм суспільного життя й культури, характерних для певного суспільства [6, 164].

Таким чином, можна зробити висновок, що основу міжкультурної (або лінгвокраїнознавчої компетенції) складають суб'єктивації й об'єктивації або фонові знання типового освіченого представника лінгвокультурної спільноти. Словник лінгвістичних термінів дає наступне визначення фонових знань: «Фонове знання – background knowledge. Обопільне знання реалій мовців і слухачів, яке є основою мовного спілкування» [8, 498].

Є.М. Верещагін і В.Г. Костомаров вважають, що фоновими знаннями є інформація, відома всім членам національної спільноти [2, 48]. Фонова лексика – це слова або вирази, що мають додатковий зміст і супутні семантичні або стилістичні відтінки, які накладаються на його основне значення, відомі мовцям і слухачам певної мовної культури [9, 134].

Слід зазначити, що фонова лексика з кожної окремої теми не може бути введена водночас, уся відразу. Її необхідно вводити невеликими, строго дозованими порціями. Як же забезпечити таке дозоване введення й закріплення? На думку низки дослідників, вивчення кожної культурно-побутової теми необхідно повторювати кілька разів, вводячи чергові порції комунікативно-цінної лексики. Творче повторення виражається у створенні умов, коли дії при кожному повторенні мають елементи новизни. Тільки у цьому випадку наступає ефект утворення «слідів», тобто засвоєння [9, 135].

Шукаючи шляхи формування міжкультурної компетенції як складової соціокультурної компетенції молодших школярів на уроках мови у школах України, одним із ефективніших методів введення фонової лексики дозованими порціями стала мовна зарядка (робота з віршами, скоромовками, піснями, прислів'ями тощо), під час якої ефективно відбувається вдосконалення набутих мовленнєвих навичок із використанням соціокультурного компоненту. Відомий єврейський письменник Г. Полянкер писав: «Щоб краще і глибше пізнати народ, його душу, слід вникнути не тільки у його історію, побут, традиції, а й у літературу і в його фольклор, цю невичерпну духовну скарбницю, яка створювалася впродовж століть. Все це незліченне багатство не залишається у вузьких рамках одного народу – відбувається взаємозбагачення не тільки літератур, а й фольклору. Адже справедливо відзначається в одній з єврейських приказок: «Незнайоме прислів'я – єврейський талмуд» (в значенні «підручник»)». На прикладі роботи над прислів'ями різних народів можна проаналізувати та порівняти спільне й відмінне у соціокультурному розвитку того чи іншого народу, побачити, як історичний розвиток впливав на взаємопроникнення та взаємовплив лінгвокультурних знань. Цей аспект навчання мови вкрай важливий і для виховання взаєморозуміння в міжнаціональному діалозі, і для збагачення особистості й, власне, для пізнання реалій життя, втілених в мові й мовленні.

Висновки. Сучасне викладання іноземної мови неможливе без викладання іншомовної культури. Перспективним, на наш погляд, є вивчення можливостей різних видів навчальної діяльності на уроці іноземної мови для формування міжкультурної компетенції учнів.

Опанування фоновими знаннями, засобами виділення культурного компоненту значення слова є важливим завданням навчального процесу, яке стоїть перед вчителем. Для введення фонової лексики доцільним є використання тематичної мовної зарядки, під час якої формується міжкультурна компетенція учня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бялоус Н. И. "Warming-up" как средство активизации учебного процесса / Н. И. Бялоус. – Иностранные языки в школе. – 2001. – № 1. – С. 7.
2. Верещагин Е. М. Язык и культура: лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Рус. язык, 1990. – 246 с.

3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання докт. пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник /кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Левінт, 2002.
5. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов. – К.; Ірпінь: Перун, 2005.
6. Рот Ю. Межкультурная коммуникация. Теория и тренинг: учебно-методическое пособие / Ю. Рот, Г. Коптельцева. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 223 с.
7. Сафонова В. В. Культуроведение в системе современного языкового образования / В. В. Сафонова. – Иностранные языки в школе. – 2001. – №3. – С. 17-23.
8. Словарь лингвистических терминов. / сост. О. С. Ахманова. – М.: Советская энциклопедия, 1969. – 607 с.
9. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация: учеб. пособ. / С. Г. Тер-Минасова. – М.: Слово / Slovo, 2000. – 262 с.
10. Тимашева О. В. Введение в теорию межкультурной коммуникации: учеб. пособие / О. В. Тимашева; Ун-т Рос. акад. образования. – М.: Изд-во УРАО, 2004. – 192 с.
11. Томахин Г. Д. Фоновые знания как основной предмет лингвострановедения / Г. Д Томахин // Иностранные языки в школе. – 1980. – № 4. – 84-88 с.

Н. Г. БОЙКО. СПОСОБЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ НА УРОКЕ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В СРЕДНЕЙ ШКОЛЕ

Резюме. *В статье рассматриваются современные подходы к решению проблемы формирования межкультурной компетенции учащихся на занятиях по иностранному языку; дается анализ возможностей формирования межкультурной компетенции учащихся на этапе речевой зарядки.*

Ключевые слова: *межкультурная компетенция, межкультурная коммуникация, формирование, урок иностранного языка, речевая зарядка, инкультурация, фоновые знания.*

N. G. BOIKO. THE MEANS OF STUDENTS' CROSS-CULTURAL COMPETENCE FORMATION AT THE LESSON OF FOREIGN LANGUAGE IN THE SECONDARY SCHOOL

The summary. *The article deals with the modern approaches to the problem of students' cross-cultural competence formation at the lessons of foreign language. The analysis of students' cross-cultural competence formation at the stage of 'warming up' is given.*

Key words: *cross-cultural competence, formation, foreign (target) culture, foreign language and culture lessons, "warming up" activity, acculturation, background knowledge.*

Одержано редакцією 22.03.2013 р.

УДК: 371. 134: 378 **І. М. ВЄТРОВА**

КОНТЕКСТНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Резюме. *У статті висвітлюється сутність контекстного навчання та особливості його застосування у сучасній професійній підготовці майбутніх учителів англійської мови.*

Ключові слова: *контекстне навчання, контекстний підхід, професійна діяльність учителя англійської мови.*

Постановка проблеми. Поступове входження нашої держави в європейський і світовий простір ознаменувалося значними змінами у соціально-економічному розвитку України, у тому числі в її освітній сфері. Все це стало передумовою для вагомих трансформаційних процесів, які відбуваються у вітчизняній освітній галузі. На думку багатьох науковців (І. Зимня, І. Зязюн, В. Краєвський, О. Овчарук, А. Хуторський та ін.), одним зі шляхів оновлення змісту освіти й узгодження його з сучасними потребами, інтеграцією до європейського і світового освітніх просторів є орієнтація навчальних програм на набуття ключових компетентностей і на створення ефективних механізмів їх запровадження, організація підготовки у вищих навчальних закладах на засадах компетентістного підходу.

Нова освітня парадигма вимагає від будь-якого спеціаліста фундаментальних знань, професійних умінь і навичок у своїй діяльності, досвіду творчої і дослідницької роботи. Тому стратегічним завданням вищої школи є підготовка компетентного фахівця, здатного ефективно діяти за межами навчальних ситуацій, розв'язувати типові й проблемні завдання у власній професійній діяльності.

Особливо актуальною є проблема якості підготовки вчителів іноземної мови, оскільки часто з'ясовується, що процес їх навчання обмежувався такою мовною підготовкою, яка не містить цілісного змісту майбутньої професійної діяльності і тому вимагає від молодого спеціаліста довготривалого періоду адаптації. Актуальність дослідження визначається не лише прагненням підготувати майбутнього педагога як спеціаліста своєї галузі, але і як особистість, наділену необхідними компетенціями для організації розвиваючого освітнього середовища. Крім цього, сучасна освітня парадигма вимагає посилення особистої відповідальності студента за рівень своєї підготовки, за надання професійним знанням і умінням більш високого мотиваційного значення. Аналіз наукової літератури показав, що до однієї з продуктивних технологій, орієнтованих на компетентнісний підхід, на таку підготовку студента, коли його мовна та мовленнєва діяльність співвідносяться з соціальним,

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР. ……. 3
ПЕРЕДМОВА. ……..…… 3
Антоненко Н.Є. Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера. …… 4
Безкоровайна О.В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти. ……..... 6
Бігунова С.А., Зубілевич М.І. Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць. …….. 11
Бойко Н.Г. Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі. ……..... 14
Вєтрова І.М. Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови. ……. 17
Воробйова Л.М. Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови. ……. 21
Гаєва Н.І. Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології. …….. 23
Горобець І.А. Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення. …… 26
Гронь Л.В. Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту. ……. 28
Губіна А.М. Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування. …… 31
Джава Н.А. Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної. …….. 34
Дзюбишина Н.Б. Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема. …… 36
Забіяка І.М. Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови. ……..... 40
Касаткіна О.В. Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур. ……. 43
Кочубей О.С. Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів. ……. 45
Лавриненко О.Л. Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови. ……..... 49
Лобанова С.І. Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду. ……..... 52
Мазурок О.М. Мотиваційно-смислова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності. ……... 55
Мартинюк А.П. Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови. …….. 57
Мезін В.Г. Назви вправ у навчанні англійської мови. …….. 60
Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З. Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс. …….. 63
Моісеєва О.С. Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови. ……. 68
Михальчук Ю.О. Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера. …… 70
Мороз Л.В. Трофімчук В.М. Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування. …… 74
Набочук О.Ю. Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти. …….. 77
Павловська Л.О. Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов. ……. 81
Палій В.П. Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови. …… 84
Перішко І.В. Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму. ……... 86
Середюк Л.А. Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання. ……..... 88
Станіславчук Н.І. Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленнєвої компетенції старшокласників. …… 91
Столярчук О.В. Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу. ……..... 93
Третьякова К.В. Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови. …….. 96
Фрідріх А.В. Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур. ……..... 98
Шовковий В.М. Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем. …… 101
Шульжук Н.В. Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм. ……..... 104
Юрків А.Я. Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові. …….. 108

Яцюрик А.О. Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятів креативності людини. …….. 110
Розлід 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ. …… 113
ПЕРЕДМОВА. …… 113
Білоус Т.Л. Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану. …….. 113
Варецька О.В. Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи. …….. 118
Горобець Т.В., Шкоба В.А. Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах. ……..... 123
Гулай О.І. Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників. …… 126
Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В. Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології. ……..... 131
Долуда А.В. Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів. …….. 134
Єршова Л.М. Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України. ……. 136
Зарицька А.А. Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики. …….. 141
Ільмінська О.О. Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів. …….. 144
Кирмач Г.А. Цінність іншої людини: аналіз поняття. ……. 147
Козіброцький С.П., Файдевич В.В. Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури. ……..... 152
Козяр М.М., Сасюк З.К. Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів. …… 154
Колосова Л.М. Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ. ……. 158
Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В. Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками. …….. 161
Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В. Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності. …… 165
Олексів Н.А. Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів. …….. 167
Павленко О.М. Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики. ……. 171
Падалко А.М., Падалко Н.Й. Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків. …….. 173
Полухтович Т.Г. Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях. ……..... 177
Поніманська Т.І. Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку. …….. 179
Потапюк Л.М., Потапюк І.П. Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні. ……. 186
Романовська Т.І., Левчук Н.І. Організація освіти у вищій школі. ……. 189
Руда О.Ю. Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вишах. ……... 191
Триндюк В.А. Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку. ……... 193
Щербініна О.М. Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти. ……. 196
Янцур М.С. Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти. …… 199
Відомості про авторів. …….. 206